

# Spis treści

|                                                                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Autorzy . . . . .                                                                                                  | 5  |
| Wprowadzenie – Ewa Trzebińska . . . . .                                                                            | 11 |
| Część I                                                                                                            |    |
| ZABURZENIA OSOBOWOŚCI. PODSTAWOWE ZAGADNIENIA . . . . .                                                            | 15 |
| Rozdział 1. Zaburzenia osobowości: opis zjawiska<br>– Anna Chojnacka i Dominika Ustjan . . . . .                   | 17 |
| 1.1. Charakterystyka kliniczna . . . . .                                                                           | 18 |
| 1.1.1. Norma a patologia osobowości . . . . .                                                                      | 18 |
| 1.1.2. Formy zaburzeń osobowości . . . . .                                                                         | 20 |
| 1.2. Życie codzienne z zaburzeniem osobowości . . . . .                                                            | 26 |
| 1.2.1. Cierpienie . . . . .                                                                                        | 27 |
| 1.2.2. Samotność . . . . .                                                                                         | 28 |
| 1.2.3. Zło . . . . .                                                                                               | 29 |
| 1.2.4. Straty . . . . .                                                                                            | 32 |
| 1.2.5. Nic nie jest takie, jak się wydaje . . . . .                                                                | 33 |
| 1.3. Podsumowanie . . . . .                                                                                        | 34 |
| Rozdział 2. Kliniczne teorie zaburzeń osobowości – Anna Chojnacka,<br>Anna Gabińska i Jakub Niedźwiedzki . . . . . | 35 |
| 2.1. Poznawczo-behawioralne podejście do zaburzeń osobowości . . . . .                                             | 36 |
| 2.2. Psychoanalityczne podejście do zaburzeń osobowości . . . . .                                                  | 42 |
| 2.2.1. Psychoanalityczna teoria zaburzeń osobowości Otto Kernberga . . . . .                                       | 43 |
| 2.2.2. Psychologia <i>self</i> Heinza Kohuta . . . . .                                                             | 52 |
| 2.3. Podsumowanie . . . . .                                                                                        | 57 |
| Rozdział 3. Psychologiczna diagnoza i pomiar zaburzeń osobowości<br>– Anna Gabińska i Jakub Niedźwiedzki . . . . . | 61 |
| 3.1. Zaburzenia osobowości jako przedmiot pomiaru . . . . .                                                        | 62 |
| 3.1.1. Podejście taksonomiczne . . . . .                                                                           | 62 |
| 3.1.2. Podejście dymensjonalne . . . . .                                                                           | 65 |
| 3.1.3. Kategorie czy dymensje? . . . . .                                                                           | 66 |
| 3.2. Narzędzia pomiaru zaburzeń osobowości . . . . .                                                               | 67 |
| 3.2.1. Inwentarze samoopisowe . . . . .                                                                            | 67 |
| 3.2.2. Wywiady kliniczne . . . . .                                                                                 | 72 |
| 3.2.3. Inwentarze czy wywiady? . . . . .                                                                           | 75 |

## Część II

## AFEKTYWNE PRZESŁANKI ZABURZEŃ OSOBOWOŚCI.

|                                                                                          |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| BADANIA WŁASNE . . . . .                                                                 | 77         |
| <b>Rozdział 4. Afektywny model zaburzeń osobowości – Ewa Trzebińska . . . . .</b>        | <b>79</b>  |
| 4.1. Definicja osobowości . . . . .                                                      | 80         |
| 4.2. Dysfunkcje osobowości w zaburzeniach osobowości . . . . .                           | 83         |
| 4.3. Emocje w zaburzeniach osobowości . . . . .                                          | 84         |
| 4.3.1. Zróżnicowanie reakcji afektywnych . . . . .                                       | 85         |
| 4.3.2. Rozwój emocji złożonych . . . . .                                                 | 88         |
| 4.3.3. Nieprawidłowe emocje w zaburzeniach osobowości . . . . .                          | 92         |
| 4.4. Podsumowanie . . . . .                                                              | 100        |
| <b>Rozdział 5. Ogólna charakterystyka badań – Ewa Trzebińska i Olga Lasota . . . . .</b> | <b>102</b> |
| 5.1. Problem badawczy i uczestnicy badań . . . . .                                       | 102        |
| 5.2. <i>Styl Życia</i> : narzędzie do pomiaru zaburzeń osobowości . . . . .              | 104        |
| 5.2.1. Założenia . . . . .                                                               | 105        |
| 5.2.2. Opis narzędzia . . . . .                                                          | 108        |
| 5.2.3. Procedura konstrukcji . . . . .                                                   | 110        |
| 5.2.4. Ocena . . . . .                                                                   | 112        |
| <b>Rozdział 6. Jakość życia w zaburzeniach osobowości</b>                                |            |
| – Ewa Trzebińska i Anna Górka . . . . .                                                  | 114        |
| 6.1. Szczęście . . . . .                                                                 | 117        |
| 6.2. Charakter . . . . .                                                                 | 121        |
| 6.3. Adaptacja . . . . .                                                                 | 127        |
| 6.4. Różne światy zaburzeń osobowości . . . . .                                          | 132        |
| 6.5. Podsumowanie . . . . .                                                              | 141        |
| <b>Rozdział 7. Przeżywanie uczuć w zaburzeniach osobowości – Ewa Trzebińska</b>          |            |
| i Anna Gabińska . . . . .                                                                | 144        |
| 7.1. Uświadamianie sobie emocji a zaburzenia osobowości . . . . .                        | 146        |
| 7.2. Charakterystyka uczuć w zaburzeniach osobowości . . . . .                           | 152        |
| 7.2.1. Klarowność . . . . .                                                              | 154        |
| 7.2.2. Walencja . . . . .                                                                | 156        |
| 7.2.3. Treść . . . . .                                                                   | 164        |
| 7.2.4. Dynamika . . . . .                                                                | 167        |
| 7.3. Podsumowanie . . . . .                                                              | 170        |
| <b>Rozdział 8. Organizacja emocji a zaburzenia osobowości – Ewa Trzebińska,</b>          |            |
| Dariusz Kuncewicz i Bartosz Zalewski . . . . .                                           | 172        |
| 8.1. Przebieg emocji a zaburzenia osobowości . . . . .                                   | 174        |
| 8.2. Skutki nieprawidłowej organizacji emocji . . . . .                                  | 180        |
| 8.2.1. Samopoczucie . . . . .                                                            | 184        |

|                                     |     |
|-------------------------------------|-----|
| 8.2.2. Rozumienie zdarzeń . . . . . | 187 |
| 8.2.3. Relacje społeczne . . . . .  | 190 |
| 8.2.4. Regulacja afektu . . . . .   | 194 |
| 8.3. Podsumowanie . . . . .         | 196 |

## Rozdział 9. Naprawianie emocji w zaburzeniach osobowości:

**kliniczne implikacje badań – Ewa Trzebińska, Aneta Dowgiert,  
Anna Gabińska i Dominika Ustjan . . . . .**

200

|                                                                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 9.1. Podsumowanie wyników badań . . . . .                                                                      | 201 |
| 9.2. Cele i sposoby zmieniania emocji w zaburzeniach osobowości . . . . .                                      | 205 |
| 9.2.1. Konsolidacja wzorców emocji złożonych . . . . .                                                         | 206 |
| 9.2.2. Afektywne scalanie struktur . . . . .                                                                   | 208 |
| 9.2.3. Dekonstrukcja wzorca omnipotencji . . . . .                                                             | 210 |
| 9.2.4. Poprawianie emocjonalnego bilansu . . . . .                                                             | 211 |
| 9.2.5. Problemy i kwestie sporne . . . . .                                                                     | 213 |
| 9.3. W kierunku zintegrowanej psychoterapii zaburzeń osobowości . . . . .                                      | 216 |
| 9.3.1. Emocje w różnych metodach psychoterapii zaburzeń osobowości . . . . .                                   | 217 |
| 9.3.2. Zmienianie emocji w psychoanalizie i psychoterapii psychoanalitycznej<br>– Jakub Niedźwiedzki . . . . . | 219 |
| 9.3.3. Zmienianie emocji w poznawczo-behawioralnej terapii zaburzeń<br>osobowości – Anna Chojnacka . . . . .   | 226 |
| 9.4. Podsumowanie . . . . .                                                                                    | 232 |
| <b>Bibliografia . . . . .</b>                                                                                  | 235 |
| <b>Indeks nazwisk . . . . .</b>                                                                                | 251 |
| <b>Indeks rzeczowy . . . . .</b>                                                                               | 255 |